

saepius inciderunt in fissa glaciei, quae penitus obiecta nive erant; postea ingressi sunt in campum crustatum nive dura, cui substratae solutae crystalli erant, ut viri, quoties deponebant in solo pedes, vitreum tectum sibi viderentur perfringere. Post meridiem transitum est in sastrugos. Vesperi expleta erant chilometra duodecimtriginta.

Pervigilio Natalis Christi statio facta est quadragesima sexta. Ibi hypsometrum exhibebat metrum duo millia et quadringenta: « Viginti sex chilometra enixi sumus versus vesperam saepe vestigio haerentibus traheis. Acer ventus erat e regione refrigerans eentes, molestus in tentorio sedentibus. Vultus paulatim inducuntur glacie. Diligentius igitur tegimur et involvimus capita: qua tamen veste incessio nonnihil impeditur. Nullae in caelo haerent nubes, sed infinitate circum extenduntur vastitates. Nihilo tamen minus laeti excipimus primum diem natalicium Christi».

Quo die, antequam ad stationem quadragesimam septimam pervenerunt, principio per recentem nivem vento coacervatam via suit, quam satis fecerunt celeriter. Postea per acclivia quum incederent, diffissam nacti sunt glaciem, in qua Lashly, cuius is dies natalis erat quadragesimus quartus, misere cecidit, quod ille extractus flocci non fecit. Postremo ad vastum craterem venerunt praeruptis inclusum saxis. Hic evitatis confragosis locis ad chilometra diurna duodecimtriginta procurserunt. Laute post horam diei vigesimam cenatum est. Quattuor cena ferculorum erat secutusque est placidissimus somnus gratissimusque corporis post largiore cibum calor.

In statione quinquagesima prima a. d. IV. kal. Ian. Scottus exclamat nunquam taetriorem se secuisse superficiem, sic deinceps non posse confici diurnum pensum. Aegerrime eo die obtenta esse chi-

lometra viginti duo. Impedimento fuerant nivium aggeres, vel quos illi vocabant sastrugi, viae salebrae, magnus numerus molium glaciei quas circumiri necesse erat. Praeterea intellectum est alteram traheam aegre provehi ob eam causam, quod distorti pedes erant nimium quassae salebris et minus recte collocata in ea sarcina.

A. d. III. kal. processerunt chilometra viginti. Aegre iam sequitur altera trahea defatigatis viris qui trahebant: « Shackletonis—inquit—viam emensi sumus. Nihil sollicitaret, nisi alterius traheae viros deficerent vires, quod ita, quin fiat iam nemini est dubium ». Postridie, pridie kal., usque ascendentis hypsometro effecerunt metrum duo millia et septingenta octoginta fere. Statione facta, altera turma virorum deposuerunt nivalia pedalia et varia instrumenta; praeterea locata sunt illic alimentorum chilogrammata quadraginta quinque, h. e. victus octonum dierum utrique monadi, Cellae trium graduum, vel trigraduali nomen. Ibi ab Edgare Evans et Crean aliter compositae traheae sunt, id quod magnae tribuit laudi Scottus Evanio. Interim Eduardus Evans geograficae latitudinis effecit gradus octoginta sex et quinquaginta puncta. « Hodie primum — verba sunt Scotti — interiores explicavimus tentorii parietes, quibus locus multo commodior et gratior est factus. Compositis traheis supernumerariam theam sumpsimus. Nunc sub duplicato tentorio conditi saccis nostris calemus sicut modo tostus panis et est lux quantum satis est ad scribendum ».

IMPRIMATUR: Fr. A. ZAMPINI, Ep. Porphyreonen,

Vic. Gen. Civitatis Vaticanae.

Dr. JOSEPHUS FORNARI, Moderator, Sponsor.

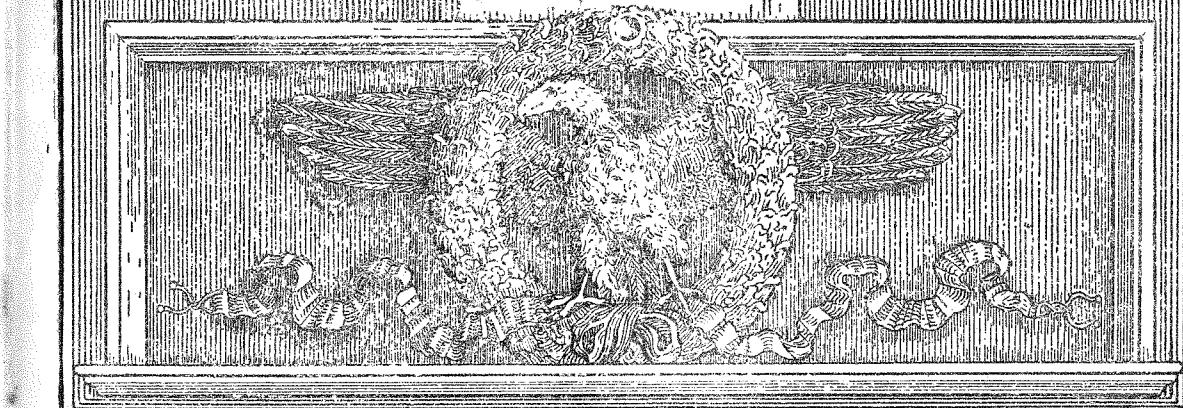
TYPIS POLYGLOTTIS VATICANIS.

ALMA ROMA

QVID QVID NON
POSSIDET ARMIS
RELLIGIONE
TENET

Per.
Lat
011

C. DEL VECCHIO.

SINGULIS MENSIBUS EDITUR TYPIS POLYGLOTTIS VATICANIS.

Nuperrime prodit

JOSEPHI FORNARI opus, cui titulus:

COMMUNIA VITAE

Phrases et formulae ad latina colloquia instituenda.

Edito altera locupletior.

Venit libell. italic. 8; quibus addenda erunt libell. 0,50 in Italia; libell. 1 apud exteris nationes, pro transmissionis expensis.

Praeterea

Apud Commentarii Administratorem venumdantur eiusdem auctoris Mileiae fabulae latine scriptae scenisque accommodatae apud ephebea facile agendis:

FRIDIANUS-FRANCISCVLI PRANDIUM

Singulae pretio italic. libell. 2.

(*Iis vero qui extra Urbem hos libros mitti iubent, addendum erit publici cursus pretium, iuxta normam libell. 0,60 pro singulis exemplaribus.*)

Pro lectoribus novisque sociis, qui **integralm ALMAE ROMAE collectionem** habere cupiant ab anno MCMXIV ad expletum annum MCMXXXIII, paucorum exemplarium quae supersunt pretium constituimus libellorum 475 pro Italia; pretium duplicatum, libell. italic. scilicet 950, pro exteris gentibus.

Hae vero collectiones, adiecta in litteris pecunia per nummariam syngrapham (vulgo *chèque*) in Urbe exigendam, *recto tramite* requirendae sunt ab **ALMAE ROMAE** administratore (*Roma, 12, Via del Governo Vecchio, 96*): quod enim pretium positum est, non sinit ut foenus aliquod bibliopolis, vel mediatoribus quibusvis rependi possit.

Ann. XXI

Romae, Mense Iulio MCMXXXIV

Fasc. VII

ALMA ROMA

LATINITATIS PRAECONIUM SINGULIS MENSIBUS EDITUM

Pretium subnotationis an. MCMXXXIV est pro Italia libell. 15; pro ceteris nationibus summa italica lib. 30 exaequans; *ante solvendum rectoque tramite mittendum* ad JOSEPHUM FORNARI doctorem *Romam, Via del Governo Vecchio, 96*.

DE FALSO QUODAM ANIMORUM STUDIO

Memini me rusticantem et sub vesperam cum rustico sene prope hortum colloquenter, ingenuo ferme sed sincero animo agrorum pulcritudine captum, ea prope Horatii iterasse: «Beatus ille qui procul negotiis...». Quibus rusticus, calide, ut putabat: «Pulcre loqueris, respondit; at ego novi quemdam ex cognatis, qui apud provinciae praesidem publico munere fungitur, lauto stipendio vivere, nec quotidie ad solum ligone versandum, uti nostrum est, cogi; quae mehercule et filiis meis velim sorte contingere».

Itaque in re de qua loquimur, aptissime haec in mentem redeunt; magis enim arduum studiorum exitum fieri necesse est, quum sui erudiendi cupiditas non adolescentulos tantum honesti ordinis allicit, sed omnes cuiusvis coetus arripiat cives, ita ut singuli ad altiora nitantur, et plerumque ad rempublicam, ut aliquod officium sortiantur, confluant catervatim.

Hinc enim si rusticus sensis est desiderium, ut natis vitae sortem leniorem comparet, natorum inde, et praecipue ex quo legibus omnes milites fiunt, post emerita

stipendia domum redeuntum, illud in primis spem fovent, ut ad urbem redeant et in urbanis commodis, quae maxima liceat, potiti, vitam reliquam exigant.

Linquuntur interea agri, opicia; rusticæ industresque res languescere quasi videntur, et quotquot sunt validæ hominum vires vanæ atque ephemera omnia, praeter duo illa, prima ac praesertim necessaria, persequuntur. Tributa denique in dies ingravescientia, ad tot exercitus et classes custodienda instructa, reliqua tollunt, quae cives ad bona vivendi comparrant: sunt imo et regna, quae pessimo omnium morbo laborent, prouti de Gallia novimus, cuius paullatim populus ita numero extenuatur, ut opportunum, pene dicam, appareat illud a lege Iulia de matrandis ordinibus cautum redintegrare.

At contra omnibus, et his praecipue qui populari coetu gignuntur, id nunquam satis commendatum erit, ut contenti sua sorte sint, ut prima illa documenta quae ad mentem erudiendam acceperint sibi in inquietudinem, reipublicae in perniciem vertere nolint, ut quae pater gesserit negotia, haec filius, quum validus sit, accipiat, diffundat, confirmet: ut quisque compertum habeat operam, quam quae-
stus lucrive causa, causidici vel medici parum edocti pretio locant, facile ma-

num adsiduo labore utilitate simul ac nobilitate superari; ut denique omnes recognitent quae artificio vel agrorum cultu comparantur ducendae vitae tantum esse necessaria, ideoque maioris quadammodo habenda, quam quae tot literarum studiorumve inutili ac saepe mendaci pompa ostentantur. Exempla virorum qui idem senserint illustria non desunt: iamque Catonem illum senem, morum reipublicae custodem acerrimum, summa senectute suis manibus praedia coluisse Cornelius auctor est; idem de Georgio Washington, americanae libertatis adsertore ac vindice, atque foederis septentrionalium civitatum statore, legisse memini; Leonem Tolstoi, manus pariter calamo ac bidenti admodum notum est; quin etiam hisce ipsis diebus Benitum Mussolini, Italici guberni praesidem, inter ruricolas frumenti suis manibus terendi causa, optimo quidem exemplo, esse versatum.

Sed cur humanis egemus? Exstat Divini Redemptoris cunctis propositum exemplar, qui ad trigesimum usque annum Nazareth, Iosephi in humili domo occultus, vitam fabrilis opere sustentavit, ita ut quum postea miraculis ac sermonibus innotescere coepit, attoniti cives dictitarent ad invicem: Nonne est hic filius fabri?

Quod profecto exemplum si saepius recognitaretur, haud equidem ita frequentes in adversam fortunam hominum querelae exaudirentur, nec reipublicae dolendum esset, quod tot parasitorum inutile agmen sibi alendum in dies augeretur.

I. A. C.

SOCIIS MONITUM

Ut iamdiu assuevimus, fasciculorum mens. Augusti et Septembbris unus fiet, qui primis Septembbris mensis diebus prodibit.

DE HODIERNAE VITAE RATIONE RENOVANDA

IX.

Conclusio.

Naturali lumini haec ratio insistens Deum procul adspexit, Christum invenit, Eundem verum Deum hominemque verum agnovit ac praedicavit esse sequendum. Ille autem tam longe abest ut rationem naturalem improbet, quin etiam laudat, perficit atque supernaturalibus adauget lumine et donis. Quae igitur recta ratione edocemur, eadem omnia recipit gratia atque perficit ineffabili quadam ratione; inde factum est ut qui in revelata perscrutanda doctrina altissime contenderunt, idem Aristotelem, Platonem, Tullium, veterem tandem veri nominis sapientiam non repulerint, immo vero usurpaverint libentissime et acutissime. Exinde etiam fit ut nemo sapientiora docuerit, nemo altiora, nemo utiliora aut nobiliora; utque nihil aptius sit humanae recte regendae naturae, hominum vitae publicae privataeque probe instituendae quam ipsa eorum doctrina. Hos igitur tandem sequar magistros, non ita tamen ut voces quae intus in me sonant praeteream, quum iidem ipsis me moneant solemniter ut noscam me ipsum.

Age nunc; experior ipse in memet nativas inesse certas quasdam vires, quae me ad agendum inclinent certa lege, ut exinde voluptas aut dolor mihi eruatur; illa allicior, hoc autem repellor, sive a rebus sive ab hominibus profluunt. Tum primum rei causam quaeritans Bonum, Verum, Pulchrum distinguo ac secerno; tum experior nativas in me novas excitari vires ad bonum persequendum, malum vero fugiendum, nec amplius postea quiesco: nova enim semper germinant coram me cotidie bona facienda et mala fugienda:

tantoque, hac in re, commoveor ardore tantisque premor desideriis, ut expostulem ipse disciplinam certamque normam qua iuverum in secernendis bonis a malis, cum in bonis ita disponendis, ut minora cedant nobilioribus.

Quae regula et disciplina, mores quum tangat, *moralis* dicitur, eaque cumprimis in eo versatur, ut probe doceat quae tandem sint in homine vires naturales atque propensiones, et quo contendant; nam aliae ad ipsum ferri videntur, quas *egoisticas* appellant, aliae vero ad alterum, quas *altruisticas* vocant, aliae demum ad Deum, quas dicunt *superiores*; has omnes homo debet recte colere; suppressare enim non potest, quum sint naturales eaedemque necessariae; illae enim ad sui conservationem spectant, et regi dicuntur *moralis individuali*, virtutesque germinant et alunt sapientiae, temperantiae ac fortitudinis; istae ad speciei conservationem et ad societatem in qua natura hominis veluti perficitur spectant; idcirco ex illis initium capiunt illasque compleat, ut sunt iustitia et charitas; utraeque autem vi sua ad has ordinantur quae spectant Deum, quaeque sunt fides, spes et charitas veri nominis. Exinde etiam patet a) nullam dari aut concipi posse doctrinam moralem, quae non sit *teleologica* eademque *theologica*; nam naturalis quoque necesse est ab hominis fine ultimo ab eoque primo principio tandem initium capiat et ordinem; b) immoralem igitur esse *ethicam laicam* cuiusque agminis, sive eorum qui Deum negent, sive eorum qui deos sese aut res creatas faciant. Itaque vires naturales cum primis probe dignoscendae et sollerter moderandae.

Lumen autem ad id esse non potest nisi ratio; est enim homo animal rationale: at neminem latet in nobis quaedam praecurrere deliberationem rationis, ut quae a stimulis illis externis excitantur in nobis reactiones physicae aut psychicae, quas

hodie *activitatem polygonalem* appellant. At vero nonnunquam et hos possumus nos praecavere et vitare, adiuncta illa fugientes, sine quibus iidem nec excitantur.

Superius porro alia experimur quae sponte exoriuntur in nobis, ut certa desideria, certae propensiones quibus compingi dicimus naturam nostram; haec evellere omnino non possumus; possumus tamen quadantenus praevenire indirecte aut corriger, cohidentes siquando vehementius ferveant, aut alio aversantes.

* * *

Hae vires, hoc lumen; at quae lex vitae et disciplinae? Eadem eruenda est cumprimis e natura, dictante ratione; est enim lex norma agendi in ordine ad finem; est igitur prima lex: « Contende ad tuum ultimum finem »; et quia homo est natura sua rationalis, eadem lex ita sonat: « Contende rationaliter ad ultimum tuum finem »; et quia finis idem est ac bonum, prima lex vitae ita reddi potest: *Fac bonum*, unde per contrariorum rationem alia eiusdem legis facies appetit: *Vita malum*. Haec igitur prima lex: *Fac bonum et vita malum*, seu agnosce te in tuo ordine, Deum adorare et agnosce in suo ordine primum principium atque ultimum finem; parentes qui tibi quodammodo causa sunt cole ac reverere; neminem demum praepedi quominus ad suum ultimum finem tecum contendat. Haec fundamenta totius vitae moralis, haec sapientia sine qua homo amittit suam dignitatem belisque fit socius, sine qua vere fit homo homini lupus. Horum autem praceptorum plenitudo non invenitur nisi cum Christo, qui et viam commonstrat et vires confert ut secum ascendamus: quocum redit spes ascendendi superius, sine quo desperanda prorsus est salus privata, desperanda publica, ubique terrarum.

SYLVIUS ROMANI.

VENATIO

Non udas calabris fulicas sectentur in oris
hic venatores, neque acuto dente per altam
innumeris silvam canibus comitantibus apros
permagno clangore fugae strepitique se-
[quantur.

Arva colunt alibi dumis contexta frequentes
et gaudent peragrare iugum feritate minaces
apri; alibi tranant celeres renitentia stagni
paulisper fulicae doctae sese abdere in undas.
Solis hic tantum vulpes in collibus atra
insidias pullis meditatur callida nocte,
et quandoque, nives ubi celsa cacumina com-

multa: quibus canibus comitatos scandere
[colles
mox iuvet, occlusae melius quo pulvere
[capsae
iacent nitrato, bombo resonante, rotundas
glandes, quoque situ expectent quae tempore
[monstra
aera quamprimum fident; num denuo tectum
tantillum repeatant ubi funera multa tulerunt
anno praeterito, an casulam quae frondibus
[hirtis
contexta et ramis deserto vertice nostras
fallit aves longo venientes tramite ad oras.

Namque leves zephyri mulcent cum mol-
[lius undas
et Maius properat mensis, per caerulea caeli
advolitat volucris, patrio cui more *rapinus*
nomen, avis fratrum maiorum nuntia, retro
qui iam ventosi tendunt ad litora Rhegi.
Hic tempus cunctis niteat quo gloria, tempus
hic ostendendi valeant quam robora et acris
quae insit luminibus acies recte arma regendi
ictum ut caeruleo subito ruat aethere mon-

[strum
opprobriumque acti tandem nunc deleafat
[anni.

Incipiunt ergo colles reptare per altos
unde maris pateat regio subiecta sicanii
quaequae extolluntur sensim iuga celsa Pe-

[lori
limite ab arctoo carentis culmen ad Aethnae.
Cum nondum roseis Aurora coloribus exit
est iter; interdum turmae bene mane volu-

[crum
saepe catervatim caeli per aperta migrarunt,
atque diu bili turgescant pectora cunctis
si matutinae verrentes aethera fallant.

Huc illuc se abdunt siccis sub frondibus unde
vulnera multa ferent venturis tempore mon-
[stris.

Nulla alia inspicitur foecundis bellua campis
in nostris; venatores sua munia quisque
pergunt, atque acto octobri, quo mense vo-

[races
incipiunt turdi loca commutare quotannis,
arma locis solito linquuntur more remotis,
pulvis ubi interea tenuis descendit et haeret.

At tonitru valles cum iam neque culmina
[montis
nec campi ingenti reboant pelagusque pro-

[fundum,
magnum vis hiemis fundit nec pondus aqua-

[rum,
omnia sed rident veris redeuntibus auris
atque novis rami foliis ornantur et albent
postremae arboribus niveo candore corollae,
tunc venatores acri sub mente voluant

Interea variis implent sermonibus horas
magna volantes annorum gesta priorum,
currere cum inspiceres volucrum longa agmina

[sudum
saepe polum hic, alibi nova iam properan-

[tia, ubique
et ballistarum crepitus reboare frequentes.
At quandoque iuvat vacuum legere acta

[diurna,
quae omnes res gestas referunt: quae natio

[bellum
intulerit saevum, quae mens experta virorum
sit mira effringens ignoti vincula, forti

quis pugno audacter certantem vicerit ho-

[stem...
Interea longe figunt vaga lumina, turmas

num pellat zephyrus; subiecta serena pa-

[tentis
prospectant pelagi, vitreum munimen adepti

omnia quo — mirum! — decies geminata

[videtur.
Nunc sermone placet vario de more volu-

[crum
multa loqui: curnam celeres maria agmine

[facto
tantum transmittant Maio redeunte quotannis,

quo tendant, loca quae visant, qua lege va-

[gentur,
unde leves veniant, quis dux, quo litore

[vivant.
At deinde, e caelo torrentia flumina Phoebus

dum medius iactat tacitasque levissimus alas

Morpheus exagitat, somno clauduntur ocelli.
Hinc animi peregre fluitant mulcente favoni

afflatu, nemorum per devia multa volucrum

agmina ubi in ramis volitant, ubi bombus

[amoenam
non rumpit silvam, sed tantum fluminis unda

infremere auditur tremulis circumdata kannis

et puerum — ignotum circum vox unde fe-

[ratur —
exoritur, cunctos pellit qui clamor ad arma.

Tum vere hostiles laetantes corde cohortes

prospiciunt pueri et clamores tollere certant:

— En, vigiles! veniunt..., veniunt: advertite

[cuncti! —

Namque avium turmae, vulgo queis no-
[men adorni,

alarum nisae stridenti remige, vastum
iam secuere fretum: calabri iam litoris ora

panditur, insidiis colles spectantur iniqui.
Ipsae Niliaci volucres prope fluminis arva

avia more colunt (narrat sic fama) frequentes.
Haud timor angit eas spissae per inhospita

[silvae;
huc illuc saliunt, crocitant, sese usque se-

[quuntur,
bestiolas quaerunt escas; contexta soporem

culmina dant ramis cum nox tegit omnia

[nigro
tegmine et auditur longus tantummodo cantus

undarum et zephyri placide fluitantis in

[umbra.
Illic venator tranquilla silentia nullus

terrifico nemorum praefert perrumpere

[bombo;
nullae hominum insidiae terrent nec saeva

[pericla
nec gressu aufugunt properantur; degere

[vitam
tranquillam gaudent, natis impendere curas,

fluminis ad ripas nonnunquam tergere pin-

[nas,
blanditias Veneris iucundas carpere et ipsae,

luxuriant patulae dum cuncta cacumina sil-

[vae.
At cum confecto propius sol surgere

[cursu
approperat cupiens arcoas perdere brumas

aestusque incendit nivibusque in vertice fusis
Nilus praecipitat calidos foecundus in agros,

tempus adest avibus gelidas tunc tendere ad

[oras.
Nescio quaeque sinu suas voces audiat imo

linquere niliacae quae ignoto flamine quodam

impellat querulae tacitura silentia ripae.
Membra voluptatem videoas tunc nubila cun-

[ctis
serpere tentandi, vario tunc murmur voces

hinc illinc resonare graves, sese inde vocare,

quo loca cuncta fremunt, stridenti gutture

[circum.

Lux ubi certa micat, longinquo in limite cae-
[lum] cum nondum roseo suffusum lumine fulget,
alas dux volucrum patulas de vertice pandit
arboris et reliquias clamoribus excitat altis
e somno, latisque nemus tum flexibus ambit.
Hic alis captant distentis aethera, ramis
hic mediis plaudunt caelum tranare paratae,
natos hic, sociosque vocant volitantque per
[altum] atque implent viridem laeto stridore tacen-
[tem] silvam caeruleumque polum, qui lumine sen-
[sim] clarus adhuc dubio per aperta serena nitescit.
Hincque vagam efficiunt volitantes more co-
[luminam] atque fremunt omnes: ubi convenere fre-
[quentes] undique et expectant regionem linquere si-
[gnum] deserta ac vasti longo ordine findere caeli,
carpit iter princeps avium, quatit aethera
[pinnis] et petit arcois rapidus loca tecta pruinis.
Iamiam niliacis ripis post terga relictis
apparet glaucum pelagus, umidasque per
[fundas] agmen pergit iter: scintillant aequora sole
omnia qui exoriens compleat fulgore sereni-
dum secat immensum caeli. Deinde axe su-
[perno] cum sol praecipitat paullatim clarus ad am-
[plum] Oceanum, fessaeque via longoque volatu
exoptant volucres tandem captare quietem,
conspiciunt Melitam caput exertare nitentem
undis: hic tendunt et celso culmine cautis,
vix Phoebus roseis sese caelavit in antris,
descendit capiens tantillum quaeque sopor-
[rem]. Postera ab extremo cum lux splendescere
[ponto] incipit, aggrediuntur iter tum rursus et ae-
[quor] en patet ionium; longinquo limite vertex

nigrescit niveus, fumum qui iactat ab ore
ingentem, colles iamiam tolluntur opaci,
lingula et in medias terrae protenditur undas...
Hic timor infandus volitantum pectora tor-
[quet; nam, cum niliaci loca fluminis uda colentes
nil timeant hominum gressus vultusque, Pe-
[lori] vix ubi caeruleo apparent ex marmore montes
et calabiae cautes, volucres vaga lumina cir-
[cum] huic illuc volvunt veluti mala cuncta pavescant.
Hinc quaeque insidias venis sibi serpere sentit
quas genitor fugit, perstant in imagine colles
infandi, auriculis bombi reboare videntur:
omnes conspiciunt pateat num funeris atrii
effugium... Infames accedunt nomine colles
quos fugerent boreas obstans nisi flaret ab
[antris] aeoliis: iam nulla datur via praelia turmis
qua vitent miseris, medios nam saevus in
[hostes] ventus agit... Spreto volucres tum rebus in
[arctis] usque timore ruunt horrenda pericla paratae
vincere, ut optatam pertingant remige sedem,
spargere sive ictu confectae sanguine terram.
Mox venatores, ramorum e tegmine parvo
omnia qui observant, longinquo in monte
[Pelori] vix volucrum inspiciunt turmas super aequora
arma leves capiunt, nitrato pulvere capsas
oppletas claudunt ballistae ventre sub imo,
anxii et exspectant incerto pectore. Longo
at procul interea pueri clamore salutant
quae properant volucres et vocibus acribus
[augent] vim venatorum: — Vigiles! Attendite cuncti!
Iamque viatores consistunt, arma minaces
hic iuvenes rapiunt, mulier quoque limina
[tangit] ut turmas spectet quae in caelo praelia ten-
[tent;] huic illuc puerum volitant gaudentque co-
[hortes]

Verum postremo vigilis ballista boatum
iactans terrorem turmis iniecit et amens
agmen quaeque suum rapidis en deserit
[alis:] pars huc se verit, pars illuc, terror ut ingens
impellit miseras fatum quibus imminent
[atrum]. Ictus terrific resonat per aperta, serenum
hinc aliis late magnus ferit aethera bombus
valles quo reboant, reboant quo culmina
[montis]. Quidnam percipiunt volucres? quocumque tre-
[mentes] se vertunt, glandes crepitant et sibila terrent,
nonnullaeque ruunt confectae vulnere, pin-
[nas] praecipitesque auris madefactas sanguine
[linquunt]. Circuitu ast aliae longe modo caerulea cap-
[tant] ex telis, vitantque ictus plumbumque ne-
[cemque], deinde Apennini repetunt iuga summa, re-
[lictis] quas horrenda manent, dederunt mortisve
[piaculum], aut redeunt boreae vincentes flamina cursu.
At quaedam volucres ballistae fulmine tactae
heu decidere polo vita fugiente misellae;
nonnunquam vero perfractae remige, lesae
vulnere vel rubeo ventis pugnantia membra
rupto fulgentem liquerunt aethera lapsu.
Saepe, levis tantum patuit si pectore plaga,
tristem impendentem mortem conceditur illis
devitare, alis calidas nam robore aduncis,
sensim dum manat venis pulsantibus unda
sanguinis, incipiunt rostris devellere plumas
quae modo vulneribus multis medeantur
[apertis, ne fugiat totus miseris cito sanguis hiatus
et Libitina ruat... Mediis sic vitat in herbis
abdita avis saevae mortis quandoque pericla;
cum vero crepus reticent rediitque cupido
caelum tentandi, quatit alas, caerulea captat
et raptim infames cautes lapsu alite linquit
pergere iussa viam heu nulla comitata sorore,

Sin Mors praecipitat, calido iam sanguine
[fuso, saucia tendentes memorat per inhospita, et
[illi] imminet infelix dolor; hic tumefacta minaces
in venatorem cupidum detorquet ocellos
atque canes ipso rostris sub funere terret.
Cum colles turmae celeres fugere volu-
[crum] nec reboant valles vicini ad litora ponti
en venatores linquunt loca perfida fraude
ancipitisque docent pugnae sua quisque pe-
[ricla] et risus crepitant, simul et convicia circum.
Bellum quanta agitat vincendi corda voluptas
et deferre domum confectum vulnere mon-
[strum, maxima ne cunctis quam primum fabula
[fiant!] Inde irae flagrant quae tot labentibus annis
saepe manent: video, ubi bombus inaniter
[aethram] percutit et volucrem laeto de more salutat,
hostes adverso de vertice mittere longa
sibila; tum raucum nonnunquam buccina
[signum] iactat ut inviso opprobrium mox surgat in
[aevum, illius et rabies valeat mordere furentis
pectora. Saepe autem, fugiant quo saxa vo-
[lucres] proxima et incassum tempus terat ille, pro-
[pinquo] limite panduntur longo vaga lintea ligno
undique quae boreae zephyris moveantur
[amoenis. In gyrum interdum dependens stipite ab alto
plurima subtilis ex ferro vertitur auris
lamina, dispositos quae palos ordine tangens
edere continuos auditur ubique sonores
dum Phoebi adversi radios simul excipit atque
huc illuc reddit veluti si fulguret ignis.
Heu, quot res hominum mens nullis percita
[curis] invenit!... Ut volucrum turmae iam litoris
[oras]

adveniunt calabras, excelsis collibus illas
haec nova perterrent: minitantur linteae vela
atque ipsae auriculis bomborum murmura

[captant,
fulgura et aspiciunt quae ex ferro lamina
[iactat
tanquam multa ruant de montibus agmina
[summis
et clypei videantur et arma nitescere sole.
Inde iter, insidias saevas fraudesque timentes,
avertunt, vel summa petunt, nigrasque co-
[hortes

conspicunt venatores, sua pectora quisque
dum rabie atque ira sensim turgescere sentit,
caerulea praecipites tranare silentia caeli.

Cum sol deinde ruit, domibus post bella
[revertit

quisque suis fessus; suspensam gestat adunco
confossam volucrem rostro, fortuna benigna
si inceptis fovit; sin contra, multa nefando,
heu, iactant boreae qui non efflarit amicus.

Sic Maius mensis nostra praeclarus in ora
transit. Cum Phoebi propius deinde imminet

[aestus
nulla polum tranat volucris, summasque re-
[linquunt

iam venatores cautes et praelia narrant,
narrabuntque diu laeti certamina Martis
horrificosque ictus nitrato pulvere missos
et volucres subito linquentes aethera lapsu.
At modo quae reliquae fugere pericula mortis
tendere iter pergunt, nemoris vel summa pro-
[fundit
pax tandem exceptit mediis ubi frondibus,

[factam
mente iuvat memorare viam saevosque la-
[bores
niliacis tulerunt ripis quos more relictis,
aequora sicelidis ponti cum clara secent
et celeres peterent calabras facto agmine
[cautes.

Messanae.

JOSEPHUS MORABITO.

DE LATINI SERMONIS ELEGANTIA¹

De quibusdam coniunctionibus ele- ganter convertendis.²

I. - Loco coniunctionum « coordinan-
tium », non raro iteratur vox praecipua
ante singula enumerationis membra;³
v. g.:

Habita est a multitudine ratio tempo-
ris, *habita* (= et) tumultus, *habita* (= et)
etiam dignitatis (Cic., *De Supplic.*, 36, 99).

Deinde *hac* cohortamur, *hac* persuade-
mus, *hac* consolamur afflitos, *hac* deducimus
perterritos a timore, *hac* gestientes
comprimimus (Cic., *De Nat. deor.*,
2, 59).

Te *nemo* recipere tecto, *nemo* alloqui,
nemo respicere vult (Cic.).

Amicitia *nunquam* intempestivam, *nun-
quam* molesta est (Cic.).

¹ Cfr. fasc. sup.

² Cfr. *De pronominibus eleganter convertendis*, IV, ALMA ROMA, ann. 1931, p. 183. Relativum copulativum.

³ a) Hoc fit praecipue 1) in interrogationibus oratoriis, in quibus repetitur vox interrogativa; v. g.: *Quis* clarior in Graecia Themistocle, *quis* potentior? (Cic.). - *Quid* homini turpius, *quid* viro miserius? (Cic.).

b) Repeti etiam potest coniunctio, sive « co-
ordinans », sive « subordinans »; v. g.: Homo non
sibi se soli natum meminerit, *sed* patriae, *sed* suis
(Cic.). - *Ut* gravis, *ut* suavis, *ut* erudita sit, *ut*
liberalis, *ut* sensus, *ut* doloris habeat quantum
opus sit (Cic., *De Orat.*, III, 25, 96). - Nullus ei
ludus videtur esse iucundior, *quam* crux, *quam*
caedes, *quam* ante oculos trucidatio civium (Cic.,
Phil., IV, 5, 11).

c) Repeti etiam potest coniunctio, sive « co-
ordinans », sive « subordinans »; v. g.: Homo non
sibi se soli natum meminerit, *sed* patriae, *sed* suis
(Cic.). - *Ut* gravis, *ut* suavis, *ut* erudita sit, *ut*
liberalis, *ut* sensus, *ut* doloris habeat quantum
opus sit (Cic., *De Orat.*, III, 25, 96). - Nullus ei
ludus videtur esse iucundior, *quam* crux, *quam*
caedes, *quam* ante oculos trucidatio civium (Cic.,
Phil., IV, 5, 11).

II. - « *Et* » ponitur nonnunquam pro
« *etiam* »,¹ praesertim post « *non solum ...
sed* »; v. g.:

Non errasti, mater; nam *et* hic Alexander
est (QUINT. CURT., 3, 12).

Non solum princeps, sed *et* solus bel-
lum indixit (CORN. NEP., *Thras.*, 1).

Verum autem primum; verum igitur
et secundum (Cic., *Off.*, 3, 6).

Et calamitas est virtutis occasio (P. S.).
Fas est *et* ab hoste doceri (Ov.).

III. - Coniunctio « *et* », quae, in ver-
nacula lingua, praeponitur interrogationi
qua extenditur, corrigitur aut definitur
interrogatio proxime praecedens, redditur
latine ope « *aut* », vel interdum « *porro* »;
v. g.:

Sed quis ego sum? *Aut* (= et) quae
in me est facultas? (Cic.).

An quidquam me aliud agere censes?
Aut (= et) possem vivere, nisi in litteris
viverem? (Cic., *Fam.*, IX, 26).

Quid est enim aut tam admirabile aut
tam iucundum aut tam potens tamque
magnificum? Quid tam *porro* regium?
(Cic.).²

IV. - In sententiis saltem sensu nega-
tivis, coniunctio « *aut* » non est disiun-
ctiva, sed copulativa;³ v. g.:

¹ Pro « *etiam* » usurpari praeterea potest « *vel* »;
v. g.: Nam isto modo *vel* consulatus vituperabilis
est (Cic., *Leg.*, 3, 10). - Per me *vel* stertas licet,
non modo quiescas (Cic., *Acad.*, 4, 29). - *Vel*
illo asperrimo iudice quaerente (Cic., *Pro Rosc.
Am.*, 30). - Pueri ob ludos *vel* famem et sitim
perferunt (Cic.). - Tanta est vis probitatis, ut
eam *vel* in hoste diligamus (Cic.).

² NB. - *Vel* pro *etiam* affirmando dumtaxat
usurpat; nam negando « *ne... quidem* » adhiberi
solet, una aut altera voce interposita; v. g.: *Ne
tu quidem*.

³ « *Porro* » augendo corrigere potest etiam
extra interrogationem; v. g.: Mala exigua et *porro*
minima (Cic.).

³ a) Tunc particulae « *et*, *que*, *ac* » non possunt
usurpari nisi ad iungendas voces duas, quae unam

Nec vero id collocutio hominum *aut*
consensus efficit (Cic., *Tusc.*, I, 13, 30).

Si qua res non ad nutum *aut* volun-
tatem eius facta sit (CAES., *De Bel. Gal.*,
1, 31).

Nec in Torquati sermone quidquam
implicatum *aut* tortuosum fuit (Cic., *De
Fin.*, III, 1, 3).

Nemo hoc factum *aut* admirabitur
aut imitabitur (Cic.).
Quid hoc iniquius *aut* indignius dici
aut commemorari potest? (Cic.).

V. - « *Neque (nec)* » usurpatur pro
coniunctione « *et* » simul et negatione
« *non* »; « *neve (neu)* », pro « *et ne* »;¹
v. g.:

notionem exprimunt; v. g.: Nummos dat arator,
quos *non aratro ac manu* quaerit (Cic.).

b) Quum iunguntur propositiones finales,
quarum posterior saltem est negativa, non dicitur
« *aut ne* », sed « *neve (neu)* »; v. g.: Thrasybulus
legem tulit ne quis ante actarum rerum accusaretur,
neve multaretur (CORN. NEP.). - Caesar milites
cohortatus est uti suae pristinae virtutis memoriam
retineret *neu* perturbarent animo (CAES.).

c) « *Vel* » etiam sensum copulativum tunc
habere videtur; v. g.: Quis (= nemo) in rebus
vel inveniendis *vel* diiudicandis acrior Aristotele
fuit? (Cic.).

d) Dicitur « *et non* » a) quum negatio arte con-
iungitur cum vocabulo sequenti; v. g.: Superbum
est et *non ferendum* (Cic., *De Sign.*, 20, 45). -
Quum in dextro cornu legio duodecima et *non
magno* intervallo septima constitisset (CAES., *De
Bel. Gal.*, II, 23, 4). - Nonne te *et* prolatis et
non prolatis tabulis condemnari necesse est? (Cic.,
Verr., II, 4, 16, 36). - Aliorum iudicio permulta
nobis et facienda et *non facienda* sunt (Cic., *De
Off.*, I, 41, 147). - *Et* a studiis nostris *non abhorret*
(Cic., *Fam.*, XII, 22, 1).

e) Quum exprimenda est indignatio, admira-
ratio; v. g.: Videmus examina tanta servorum
immissa in populum romanum, *et non commove-
mur!* (Cic., *De Harusp. respons.*, 12, 25).

f) Quum corrigitur quod dictum est; v. g.:
Illi iudices, si iudices, *et non* parricidae patriae
nominandi sunt (Cic., *Pro Planc.*, 29, 70). - Si te
Tarentum *et non* Samarobrivism misissem (Cic.,
Ad Fam., VII, 12).

NB. - Tunc praecipue usurpat « *ac non* »;

Orgetorix mortuus est, *neque abest suspicio quin ipse sibi mortem conciverit* (CAES., *De Bel. Gal.*, I, 4, 4).

Opinionibus vulgi rapimur in errorem, *nec vera cernimus* (CIC., *De Leg.*, II, 17, 43).

Ne sit Aeschines *neve Demosthenes Atticus* (CIC., *Orat.*, 9, 29).

VI. - Ad connectendas phrases seu sententias, frequentissimus est usus particularum « *neque (nec)* » pro « *et* » cum negatione;¹ v. g.:

Nec, me hercule, aliter vidi existimare Pompeium (CIC., *Fam.*, III, 7).

Impedit enim consilium voluptas, ac mentis, ut ita dicam, praestringit oculos, *nec habet ullum cum virtute commercium* (CIC., *De Sen.*, 12).

Horae quidem cedunt, et dies, et menses, et anni; *nec praeteritum tempus unquam revertitur* (CIC., *De Sen.*, 19).

Praeterea frequenter, sequente verbo, accedit alia negatio, et dicitur « *neque*

v. g.: Si hoc dissuadere est *ac non* disturbare atque pervertere (CIC., *De Leg. Agr.*, 2, 37). - Si quam Rubrius iniuriam suo nomine *ac non* impulsu tuo fecisset (CIC.).

d) Quum « *et* » a « *non* » disiungitur ope incisivi; v. g.: *Et* (quoniam mihi videris istam scientiam iuris tamquam filiolam osculari tuam) *non patiar* (CIC., *Pro Mur.*, 10, 23).

e) In universum « *et non* » poni debet, si non tota sententia negatur, sed dumtaxat aliqua eius vox vel notio; v. g.: Videris mihi aliud quidpiam, *et non id* quod suscepisti, disputasse (CIC., *De Or.*, 3, 16).

¹ a) Hic modus connectendi sententias tam late patet, ut initio phraseos longe frequentius reperiamus « *neque vero, neque enim, neque tamen* », quam « *non vero... etc...* »; in quibus tamen « *neque* » explicari non potest per « *et non* » (Cfr. ALMA ROMA, *De adverbii eleganter convertendis, Regulae speciales*, I).

b) Ut videre est, « *neque (nec)* » venuste se iungitur a « *non* » ope alicuius vocabuli. (Cfr. ALMA ROMA, ann. 1932, n. 110, V).

non, nec non » pro « *et* » vel « *etiam* »; v. g.:

Etenim in singulis rebus eiusmodi materies est, ut dies singulos possis consumere. *Neque ego non possum* (CIC., *Pro Rosc. Am.*, 32). (= et ego possum).

Neque meam mentem *non* domum saepe revocat examinata uxor, abiecta metu filia (CIC., *Cat.*, IV, 2). (= etiam revocat).

Neque vero *non* eadem ira deorum hanc eius satellitibus *iniecit* amentiam, ut sine imaginibus, sine cantu atque laudis, sine exsequiis ambureretur abiectus (CIC., *Pro Mil.*, 32). (= atque etiam iniecit).

Nec enim is, qui in te adhuc iniustior fuit, *non magna signa dedit* animi erga te mitigati (CIC., *Fam.*, VI, 1, 5). (= et enim is dedit).

S. Leonardi in Helvetia.

(*Ad proximum numerum*).

I. Jss.

DE "PHOTOTHERAPIA",

« Phototherapy » iam aliquot in humanae vitae usum adducta post Roentgenios radios repertos et experimenta sumpta ad ea utendum in morborum levamen, medicae artis doctorum animum late in se convertit. Et prospere quidem; periculorum enim exitus is fuit, ut ad curationem ex luce, quam dicunt, interdum firma optati eventus spe recurrere fas sit.

Omnibus plane liquet lucem coloratam vim conspicuam in plantas habere, itemque colores alios fructuum maturitatem, alios vitalem herbarum potestatem accelerare; pariterque lucem, etsi colorum expertem, singulari vi praeditam esse, quae valeat ad « *bacteria* » delenda, vel saltem ad eorum virus minuendum.

Quis enim ignorat solis lumine tuberculosis microbia absumi?

Atqui mira lucis explicatio noc docet ipsam variis motibus constare, quorum sua quisque peculiari ratione agat. Melloni italus auctor fuit similiter radiantem calorem elementariis radiis esse constitutum refrangibili vi inter se disparibus, ita ut caloris fontes non modo contentione differant, sed et natura et qualitate: radios scilicet emittant varia refractionis vi praeditos, variam possideant thermocrosin (i. e. pictura per calorem), eodem ferme modo quo colorantur, vel varios eliciunt radios varie refrangibili vi donati lucis fontes quos rubros, flavos, virides nuncupamus. Hac igitur doctrina facile fuit quae in caloris natura sint explanare, eaque cum iis quae in luminum natura habentur ad magnam unitatem redigere.

Impossibile profecto phototherapiae recentes conatus et effectiones heic enumere; id satis erit, quae generatim in re viri docti adepti sint, attingere.

In primis autem occurrit Finsen doctoris nomen, ex Danorum gente, qui curationem hanc in morbos expertus est ceteris medendi facultatibus rebelles. Animadversionibus enim Duclaux et Arloing doctorum, luci vehementissimae potestatem occidendi microbia negantium, eamque tantum vulgaris iubaris radiis chymicis tribuentium, Finsenius luminosorum radiorum actioni studuit, sive qui in sole sunt, sive qui continerentur in lampade illa ex electride, quam « *ad arcum* » appellamus; ideque assecutus est, ut actionem lucis actioni radiorum chymicorum, qui solis sunt, finiret, eamque in certa humani corporis parte circumscriberet.

Itaque humani corporis contextus pellucidos reapse esse confirmavit, at sanguinem id efficere ut unice a foventibus, id est a rubris radiis, minime vero a radiis chymicis violaceis, penetrantur; tum enim quum integra est pellis, minimus aut nullus

effectus in ea gignitur, vel chymicis radiis in unum locum coactis. Quibus ita constitutis, Finsenius phototherapiam adhibuit in eorum hominum curationem, qui variolis laborarent, ac maiore etiam industria ad tetterimum illum morbum depellendum, cui nomen « *lupus* »; animadvertisque ex quadringentis ac triginta duobus aegris sibi creditis, tercentos et undecim convaluisse, reliquorum valetudinem, vix quatuor exceptis, in melius inclinasse.

Loret et Genoud in Gallia, Finsenii vestigia sequuti, altera periculorum serie certiores fecerunt, diversos solaris luminis radios colore praeditos, orbiculari crystallo densatos atque per idem tempus ad pellem admotos, ruborem inflammationemque generasse, quae maiora fierent, prouti radii rubri accederent; altera vero, quum doctores illi eadem ratione et in ordinem ipsos radios tentassent, dissimiles effectus sese obtinuisse; inde arguere licere, radiorum coloratorum in plurium morborum curatione variam esse actionem. Et de morbis, quo antea memoravimus, a clarissimis illis viris iterata studia iterarunt successus; duplex enim exitus: et microbiorum tubercularium caedes, et quo loco prius infirmus esset contextus, ibi novi contextus generatio, itemque visu integrum.

In Italia quoque et in ipsa Roma phototherapiae vacatum est et vacatur; in Germania denique Behlow, Kazlawki manus rei admoverunt ut nervorum infirmitatibus, cutis aut muscularum morbis mederentur; pluribus autem huiusmodi intendere licebit, quum, prouti in optatis est, ars perfecta sit, qua in humanum corpus facilius ac vehementiore vi violaceos iubaris radios adhibere datum fuerit.

FORFEX.

COLLOQUIA LATINA

Excusatio absentiae.¹

MAGISTER, IANITOR, ANTONIUS, IOANNES, MARCUS.

MAGISTER. - Euge, Ianitor, ades dum. IANITOR. - Adsum, impera.

MAG. - Quinam externo die scholam non obierunt?

IAN. - Qui? Antonius Niger, Ioannes Faber, Marcus Sylvius.

MAG. - Perpaucos memoras.

IAN. - Reliqui ad unum omnes coram praesentes affuerunt.

MAG. - Extra eos videlicet, qui munusculis te elinguaverunt.

IAN. - Hoc quidem alias quum tentarent nonnulli, semper Austrum perculerunt.

MAG. - Probatus es homo et in munere tuo fidelis. - Heus! prodite vos in medium repente, statim, sine mora. An nondum etiam? Confestim, inquam, advolare. Quid habes, Antoni, dicere ad excusandam absentiam?

ANTONIUS. - Ingens quidam et intollerabilis dolor occupaverat sinciput meum. Quocirca mihi in mandatis dabat mater, extra aedes pedem usquam ponerem.

MAG. - Fabulae. Tibi ut credam? Non ego te novi?

ANT. - Si verbis meis exigua apud te est fides, certum hominem ad matrem et familiares indagatum allega.

MAG. - Logi.

ANT. - Haud secus repieres.

MAG. - Somnium. Quasi vero tu, ut es callidus et versipellis, hoc tuis non imposuissest, tibi nimurum condolere ca-

put. Studebas poenas effugere, quae propter segnitiem te manebat.

ANT. - Neutquam, Praeceptor, non imposui profecto; revera nihil finxi.

MAG. - Potero ne hodie verum ex isto pueru exscalpere? Cave mihi mendacii quidquam.

ANT. - Vera loquor. Si aliter fuerit ac dixi, causae nihil erit quin tibi dem poenas.

MAG. - I sessum: rem ego nunc quidem in medio relinquam. Tu, bone Faber, quo negotio implicatus tenebare?

IOANNES. - Pater, quopiam profectus ad animum suum relaxandum remittendumque, me perduxit illuc secum.

MAG. - Quo profectus?

IOAN. - In villulam nostram, quae aliquot millia passuum ab urbe distat.

MAG. - Cur pridie mihi non praenuntiasti?

IOAN. - Noctu hac de re deliberavit pater: tum multo mane in viam nos dedimus, ut ad te adire nequiverim nec voluerim, quod verebar ut cubitu surrexisses.

MAG. - Dictum inopinatum atque mirabile, te alioqui somniculosissimum, id temporis, sub galli cantum scilicet, experrectum. Monstra ac portenta loqueris.

IOAN. - Videre me somnum haud sinebat gratissimae missionis exspectatio.

MAG. - Quin tu exoraveras patrem, ut hoc promitteret.

IOAN. - Factum est ut, patre secundo, villam amoenissimam petiverim, ibique animum studiorum perpetuate fatigatum triduo isto instauraverim. Proinde, amabo, mi Praeceptor, ultra parce quaerere, quandoque te clam non est, quanto me opere schola delectet, nusquam ut sim libentius.

MAG. - Qui tibi incessit metus poenarum insolitus, hic de improviso oratorem te reddidit. Nunc condonabitur erratum. Posthac nisi quoquo modo de absentia certiore me feceris, debitibus poenis te mulctabo. Percepisti?

¹ Ex IACOBI PONTANI opere, cui titulus: *Progymnasmata latinitatis*. - Passim retractavit hodierisque moribus aptavit I. F.

IOAN. - Planissime.

MAG. - Restat ut te quoque purges, solute adolescens, et omnium inertium inertissime. Quid egisti? aut ubi fuisti? aut quare in ludum non venisti? Quid est, Sylve? Quid taces?

MARCUS. - Exstimas esse ferias litterarias.

MAG. - Ridiculum. Hoccine os tuum? istane frons tua? Ecquid, o insulse, nudius tertius aut quartus primum audientes obvie coepisti? Quomodo? An ter nesciebas vacationi diem Iovis consecratum? Hic ego te manifestum mendacii teneo.

MARC. - Ast mihi occurrebat heri dies Iovis.

MAG. - Ast ego faxo tibi hodie poena occurrat. Lepidum capitulum! Te ne errare isto negotio tam antiquo, tam noto, tam vulgato? Quamobrem autem horis antemeridianis saltem non comparuisti in hoc loco? Praetexis culpam hoc figmento: non fit mihi verisimile quod ais. Illi, illi sodales et congerrones tui aliquo te ambulatum aut lusum avocarunt. Poenas dabis.

MARC. - Miser, ah! miser, cui tam male vertit dolus. Sed te obtestor, unam hanc dimitte noxiā, nec sane rursus admittam.

MAG. - Nihil agis.

SAPIENTUM PERVESTIGATIONES

A RADIOPHONICA VATICANA STATIONE

LATINE VULGATAE

NOTITIAE.

DE NOVISSIMA DETERMINATIONE VELOCITATIS LUCIS.

Recens publici iuris factum est, oscillationes ultimis his annis detectas ad lucis velocitatem statuendam, variationibus periodicis annuis, quae nequeunt ex toto

vitari in ipsis experientiis, potius esse tribuendas.

Valor qui huc usque magis attendens apparuit, est 299.774 chilometrorum per secundum temporis: variationes admittendae videntur tantum in ultima cifra.

Determinationes quae nunc fiunt sunt progressus earum quae, iam a Michelson institutae, a Pease et Pearson ducuntur.

Ad vitandas incertitudines ex aëreis refractione genitas, lucis iter fit nunc in tibia aëre vacuata, cuius longitudo ad milium pertingit.

Methodus est semper quae specula rotantia adhibet.

DE NOVA SPECIE

ELEMENTORUM RADIANTIUM.

Juliot et Curie, qui iam a pluribus mensibus in emissionem positronum ex levioribus elementis excitandam incumbunt, novos nota dignos exitus recens consecuti sunt.

Aluminium radiationibus ex polonio manantibus expositum, emitit positrones non tantum dum exstat polonii emanatio; ea enim sublata, permanet emissio per plura momenta temporis.

Tempus periodicum huius radioactivitatis, vitam ut dicitur mensurans, videtur quatuordecim momenta attingere.

Sed ex particularum alpha proiectione super leviora metalla, ut beryllum, magnesium et aluminium, novi effectus nunc apparuerunt.

Videntur enim ex his nova radioelementa gigni, quae ut isotopes incogniti pro elementis iam cognitis considerari possunt.

Sic ex boro, quum particulam alpham absorbuit, fieri creditur athomus radioactus isotopus cum nitrogenio, qui positronem emittere valeat, eoque emissio athomus isotopus cum carbonio.

Simili quodam modo efformari isotopes silicii et phosphori.

agant qui, quum impetrare quidquam conantur, antequam id obtineant, ostendunt in quos usus convertere decreverint; praesertim si illi futuri sint formidolosi. Perinde enim est ac dicas: « Concede mihi arma ut te iugulare queam » ...

* *

Fraudulentus.

Periculose aegrotans quidam vovit centum se bobus rem divinam diis facturam, si convaluisset. Dii illum, fide habita, sanitati pristinae restituerunt. At ipse confirmatus, centum pannuceos boves finxit, Diisque immolavit. Quam rem quum indigne tulissent Dii, exacturi poenas perfidiae, immisere illi somnium, quo iuberetur in certo loco littoris terram effodere, quod quadraginta nummum millia ibi esset inventurus. Quo quum expergefactus cuipide perrexisset et aurum quaereret, captus a piratis fuit. At ille similiter, ut Deos antea, et hos fallere tentans, pollicetur pro suo corpore talenta mille, immanem quidem pecuniae summam. Sed quum huic illi minime crederent, mille denariis venundatus fuit.

Fabula docet mendaces homines Diis hominibus esse invisos.

* *

Pro iudicibus mensarum eleganticibus.

ESCARUM ORDO:

*Funiculi sucosi.**Sparus dentex elixus cum condimentis ovorum.**Satura Macaedonica.**Columbi domestici vera assi.**Segmenta mali aurei gelida.*

* *

Iocosa.

Vehemens spirat ventus, qui viatoris cuiusdam turritum galerum, a capite avulsum, velociter per viam convolvit. Accurrit Tuccius, pedeque graviter ipsi imposito, viatori galerum assequi nitenti:

— Ne nimis fatigeris — clamat — ego enim ita galerum premo, ut ulterius ire omnino nequeat.

* *

TUCCIU in schola.

MAGISTER: — Saepe scientiae maxima inventa ab eorum inventore nomen assumunt. Hinc a Marconio manavit *Marco-nigraphia*, a ... Tucci, exemplum alterum tu ne offerre potes?

TUCCIU prompte: — Lampadem ad arcum.

MAGISTER: — Ecquid? Quisnam tu putas reperisse?

TUCCIU: — Certe Ioanna illa gallica virago fuit, cuius historiam nobis externa die narrasti.

* *

Aenigmata.

I.

Tota volat per aquas, truncor si vertice,
[mellis

Dona dabo moriens: aëra possideo.

II.

Signo lacum, stagnum, piscinam, signo fo-
[ramen:

Rho mihi subnectas; conclavibus addo
[decorum.

Aenigmata in superiore fasciculo proposita his respondent: 1) I-o; 2) Eva, Ave.

DE ROBERTI SCOTTI

[28]

NAVARCHI ANGLI, ITINERE ANTARCTICO

Tum — in statione erant undequadragesima — Scottus narrat oculos virorum, excepto Wilsone, meliores esse, thermometro adgnosci gradus viginti quattuor, se processisse eo die indutos interioribus tantum tunicellis; has ita permaduisse sudore ut possent extorqueri, sic radiis solis uri ipsam fere cutem; paulo post gelida flante aura, totis se corporibus atque adeo ossibus perhorruisse, scissa vulnere labia se circumtegere emplastro serico, torqueri assidua se siti et procedentes assidue in ore habere glaciem, quoties constitissent multum se bibisse aquae.

A. d. XIV. kal. Ian. in stationem venrunt quadragesimam primam, quae Rossi Limine altior erat metris mille septuaginta. Scottus, quod ille raro, rem nuntiat succedere: « In commodum, inquit, hodie mane egressi solum, paulo post in confragoza incidimus. Ipsi in fossam bis lapsu male attritum genu est et coxa, sed non intermisso itinere repente inferimur in glaciem mirifice glabram atque expeditam. Postea, circiter meridiem, per antiquam nivem minus facile sequebantur traheae, et perventum est in superiore glacialis cratera. Emensi hodie sumus chilometra viginti septem neque nimium defatigati sumus, etsi mihi prolapsio mane submolesta incessio erat. Eduardus Evans et Bowers totum diem in dimetiendis angulis occupati erant, ut sperare liceat materiam collegisse accuratae tabulae geographicae. Etiam camera receptae imagines sunt et adumbratae regionis lineamenta graphide. Tales dies mirum quantum confirmant animum et erigunt ».

Postridie, a. d. III. kal. Ian., vel duo dequadraginta chilometra obtenta sunt ascensumque est ad altitudinem metrum mille nongentorum octoginta. Ferramentis dentatis vel aculeatis¹ usi facile in glacie provexere traheas, tactumque erat eo die latitudinis punctum quinquagesimum nonum gradus octogesimi quinti. Ibi Scottus elegit, qui ex punto decimo gradus octogesimi sexti reverterentur. Fuerunt Aktinson, Wright, Cherry-Garrard, Keohane. Misere omnes deceptos cerneret, sed praeter ceteros Wright. Et fatetur Scottus semper se illam electionem suspenso praevidisse animo neque quidquam conspicuum potuisse lamentabilius. Sed constitutum erat, ut inde procederent homines octo cum monadibus alimentariis duodecim. Alimentariam monadem appellat victum hebdomadarium hominum quaternum. Itaque statio quadragesima tertia ascensis iam metrum duobus millibus et quadrigentis fere facta est Cella glacialis superior. Thermometrum exhibebat duodevigesimum infra zerum, sed silentibus ventis et in aprico sole hominibus bene erat in tentoriis res suas ex traheis conquirentibus et in traheas transponentibus.

XI. kal. in statione quadragesima quarta omnium animi percussi sunt discessu sociorum. Restabant traheae duae. Unam duebat Scottus cum Wilsone et Oates et Edgaro Evans; alteram Eduardus Evans, Bowers Crean Lashly. Eo die mediocri labore superantes declivia sereno conseruent chilometra undeviginti. Postero die

¹ «Steigeisen». Utinam scirem quid nominarem rectius!

Nomen ab Auctoribus propositum pro novis istis substantiis est ex praefixo « radio » qualitatem radioactivam significante ex quo nomine elementi, cuius est isotopus; ita habere licet radionitrogenum, radiosilicium, radiophoshorum.

Ut patet, agitur hic de vera metamorphosi chimica artificiali.

DE INQUISITIONE EXPERIMENTALI IN MICROPHONUM GRANULARE.

Ex experientiis a D. N. Truscott super microphonum granulis carbonicis continens, haec deducuntur:

Effectus proprius microphoni, ut ex exeunte unda electrica deducere fas est, cum sex quantitatibus variabilibus comparatur; quae sunt: vibrationis amplitudo, vibrationis frequentia, microphonii resistentia, eius temperatura, intensitas undae ei adductae et dispositio granulorum.

Haec ultima tamen valde inferior est quam vulgo putabamus; nam pertingit tantum decem ex centum si undae intensitas est quinquaginta milliamperarum.

Diagrammata quae effectus illos describunt sunt stabilia in tempore, ita ut tamquam nota singularis sumi possint.

Effectus proprius granulorum videtur in hoc esse: aperiendi nempe, vel claudendi circuitum per simplicem contactum.

Dum hic commentarii nostri fasciculus excidetur, funestissimum nuncium afferatur, r. p. Josephum Gianfranceschi e s. I., Pontificiae Novorum Lynceniorum Academiae Praesidem, ac Vaticanae radiophonicae stationis Moderatorem, diutino acerbatisque pleno guttus morbo victum, vix sexagesimum laboriosae vitae annum attingentem - natus enim erat in Piceni oppido Arcevia anno 1875 - fato concessisse. Clarissimo viro in physica disciplina perfecte planeque eruditio, magistro sollertissimo, sacerdoti insigni pietate excellenti, debitum honoris tributum maerenti animo solvimus. — A. R.

ANNALES

Adhuc de discessu ab armis.

Genevae, auctore illo Norman Davis, Roosevelti legato ad pertractandam quæstionem de discessu ab armis, Gallia et Anglia rogationi iam a supremo conventus Concilio, non sine tamen aliqua Italiae exceptione, ratae, assentiuntur, qua Commissio quæ appellatur generalis, quum sibi persuasum fecerit, necesse omnino esse ut Conventus de discessu ab armis finem suum aliquomodo assequatur, in incoepitis studiis persequendis constans, apud viros ad rem delegatos instet, ut rationem aliquam tandem inveniant, per quam quaestio expediatur, sine tamen præiudicio colloquiorum, quae singillatim natio quaelibet cum altera haberi velit, quo melius ad felicem exitum res perducatur; utque ad Conventum redire Germaniam inducat.

Hisce, laudabilibus proculdubio, sermonibus res... ad Kalendas Graecas protrahitur.

* *

Publicorum administratorum colloquia.

At colloquia singulorum rerum publicarum Praesidum revera intercessere, quorum maximi momenti visum est, quod Hitlerus, Germanorum Cancellarius, cum Musolinio, Italorum negotiorum duce, Stra in oppido atque Venetiarum in urbe habuit: in eo enim, prout vulgatum est, socia benevolentia opera, in examen revocata sunt tum universorum, tum alterutrius nationis mutua problemata.

Tergeste autem coivere Italicus exterarum rerum alter a secretis Asquini, atque Stockinger Commercii Austriaci administer, ad compositions feriendas de moderandis utriusque civitatis commerciis, præsertim de Tergestini portus mercatura.

Barthou denique, Gallicus administer, Bukarestinum atque deinde Belogradum petiit. Quae vero de hisce colloquiis relata sunt, neque minus oratio a Titulescu, exterarum rerum Rumeno administristro, deinde habita, in qua sollemniter edixit hodiernos territorii fines ubique minime immutandos esse, Hungarorum deprecationes excitarunt, qui suorum finium emendationem sibi repetunt.

* * *

Ex Germania.

In Germania, hoc Iunio mense exeunte, graves volvuntur dies: hinc enim sex mensium erga exterorū suorum debitorum solutionis intermissione, reclamations ceterarum nationum, Anglicae præsertim, quae et clarigationes minitata est, movit; inde periculum seditionis factum est a prætorianis, ut ita dicamus, « social-nationalistarum » — quam vulgo appellant — factionis. Hitlerus huiusmodi minas non incruenta heu! vi repressit: Roehm ipsum administrum et supremum illarum copiarum duce, Von Schleicher, qui iam fuerat Germaniae Cancellarius, regionalesque plures duces, publicosque alios privatosque cives sine iudicio neci demisit!...

POPICOLA.

VARIA

Populi multitudinem sine ductore nihil proficere: nec oportere ei minari, a quo sis quidpiam petiturus.¹

Quum plebs Romana, caede Virginii excitata, in Sacrum montem armata secessisset, Senatus missis ad illam binis consularibus suis, quæsivit quid sibi vel-

¹ EX NICOLAI MACHIAVELLI opere, cui titulus: *De republica disputationes ex prima decade T. Livii, lib. I. Latine vertit E. Bindi.*

lent, quod armati Aventinum obsedit, desertoque bello patriam suam cepissent? Tantum autem valebat apud plebem Senatus auctoritas, ut quum nondum ducem haberet, nemo responsum dare auderet, et, ut Livius inquit, « non defuit quid responderetur, deerat qui responsum daret, nullo tum certo duce, nec satis ardenti bus singulis invidiae se offerre ». Quo loco observare decet quam parum proficere queat populi multitudo absque certo duce; idque iam tum, cum a ceteris, tum a Virginio præcipue observatum est; quamobrem curavere tunc, ut ex ipsis viginti tribuni militum crearentur, qui summae rerum præessent et cum Senatu de iis agerent, quae postularent. Ceterum quum ante creatos hos viginti tribunos a multitidine conclamatum esset, non datus se responsum, nisi ad eos mitterentur Valerius atque Horatius, placebat Senatui Valerium Horatiumque in Aventinum ire, sed ire negabant se aliter ituros, quam si decemviri deponerent insignia magistratus eius, quo anno iam ante abissent. Quod quum decemviri post multam concertationem facere coacti fuissent, Valerius Horatiusque ad plebem profecti, intellexere, id eam velle ut tribunitium auxilium sibi restueretur; præterea ut deinceps ab unoquoque magistratu liceret ad populum appellare: Decemviros denique sibi ad supplicium tradi, quos vivos igni crematuros minabatur. Ad quam Legati, placere sibi cetera postulata, aequo ultiro illis offrenda: ultimum damnarunt; nam « crudelitatem, — inquiunt ad plebem legati — metuitis; crudelitatis odio in crudelitatem ruitis, et priusquam liberi sitis, dominari iam in adversarios vultis ». Non oportere ergo nunc eius rei facere mentionem, quum recuperatis magistratibus legibusque, iudicia essent penes eos futura, atque tunc de uniuscuiusque capite ac fortunis, prout causa fuerit, constituere posse. Hic vero animadvertere oportet, quam stulte